

PALVELUKUVAUS

LASTEN JA NUORTEN HOITOON LIITTYVÄ PERHETERAPIA

1. Kuvaus

Perheterapia on ammatillinen ja tietoinen pyrkimys ja keino tutkia, ymmärtää ja hoitaa perheensisäisessä vuorovaikutuksessa ja yksittäisillä perheenjäsenillä esiintyviä häiriöitä ja niiden aiheuttamaa kärsimystä. Perheterapiassa pyritään tietoisesti siihen, että ajankohtaisen vuorovaikutusverkon kuviot, jotka ylläpitävät yksilöllistä psykopatologiaa ja estävät kehityksellisesti rakentavia ratkaisuja, muuttuisivat. Erityisesti pyritään löytämään perheen vuorovaikutuksessa olevat myönteiset voimavarat. Perheterapian yleisindikaatiot ovat vuorovaikutukselliseksi hahmotettujen ongelmien selvittely ja hoito, vaikeiden mielenterveyshäiriöiden hoito ja muiden terapiamuotojen tukeminen.

Perheterapia soveltuu laajaan kirjoon erilaisia haasteita perheessä. Sitä voi hyödyntää esimerkiksi perheen kriisien, vanhemmuuden ja lapsen tai nuoren kehitykseen liittyvien haasteiden käsittelyssä. Sitä käytetään usein myös lasten tai nuorten mielenterveysvaikeuksien hoidossa, mutta myös pelkästään aikuisista koostuvissa perheissä. Perheterapiasta voi myös olla apua, kun jollakin perheenjäsenellä on päihdeongelma. Se soveltuu muiden hoitomuotojen rinnalla myös vakavien sairauksien kuten anoreksian, skitsofrenian tai kaksisuuntaisen mielialahäiriön hoitoon.

2. Perheterapian tavoitteet

Perheterapian tavoitteena on tutkia ja hoitaa perheenjäsenten välistä vuorovaikutusta ja yksittäisellä perheenjäsenellä esiintyviä häiriöitä ja niiden aiheuttamaa kärsimystä. Perheterapiassa apua saa jokainen perheenjäsen sekä koko perhe. Perheterapiassa on tarkoitus oppia ymmärtämään toisia perheenjäseniä ja heidän näkökulmiaan niin, että perhe saa omat voimavaransa käyttöön ja perheenjäsenten välinen vuorovaikutus olisi rakentavaa, toisia kunnioittavaa ja arvostavaa. Perheterapian tarkoitus on lisätä kaikkien perheenjäsenten hyvinvointia.

3. Työskentelyjakso

Perhetilanteen arviointiin, konsultaation tai ongelmatilanteen tutkimiseen tarvitaan yleensä 1–3 tapaamista; kestoaltaan tapaamiset ovat 1–2 tuntia. Täydennettynä potilaaksi määritellyn yksilötutkimuksella, saatu yleishahmotus mahdollistaa psykoedukaation ja tarkemmin räätälöidyn psykoterapiasuunnitelman tekemisen, jossa otetaan huomioon koko verkoston tarpeet.

Varsinaiset perheterapiaprosessit kestävät yleensä 1–3 vuotta. Tapaamistiheys ja yksittäisen tapaamisen kesto vaihtelevat terapeutin työtapojen mukaan. Tiiviimmillään perhettä/paria tavataan viikoittain, usein kuitenkin tapaamistiheys on 1–2 kertaa kuukaudessa.

Palveluntuottaja laatii palvelusuunnitelman, tapahtumakohtaiset käynti- ja tapahtumakirjaukset, tarvittavat raportit ja mahdollisesti tilaajan erikseen pyytämät lausunnot tai yhteenvedot työskentelystä.

4. Turvallisuus

Palveluntuottajalla tulee olla laadittuna turvallisuussuunnitelma, joka on osa henkilökunnan perehdytystä.

Palveluntuottajalla tulee lisäksi olla käytössään väkivalta- ja häirintätilanteita ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumista koskevat ohjeistukset. Palveluntuottaja kirjaa säännönmukaisesti asiakasturvallisuutta vaarantavat tapahtumat ja raportoi niistä tilaajalle viipymättä.

5. Palvelusuunnitelma

Mikäli kaupunki on kykene järjestämään perheterapiaa omana tuotantonaan, ostopalvelua voidaan myöntää yksilöllisesti harkiten kerrallaan puoleksi vuodeksi.

Palveluntuottaja vastaa asiakaskohtaisen palvelusuunnitelman laatimisesta perheterapiaa suosittaneen tahon suosituksen pohjalta.

Palvelusuunnitelman tulee sisältää tavoite, suunnitellut perheterapiajakson alkamis- ja päättymispäivät, kerrat, yksikköhinnat sekä kokonaiskustannus.

6. Palvelun vaikuttavuus

Jakson päättyessä perheterapiajaksosta tulee laatia kirjallinen palaute, jossa otetaan kantaa tavoitteiden toteutumiseen. Palaute tulee toimittaa viivytyksettä maksusitoumuksen myöntäjälle ja jossa se liitetään osaksi kansanterveystyön terveystietoa.

7. Palveluntuottajan laadunhallinta

Palveluntuottaja huolehtii, että sen henkilöstö tunnistaa keskeiset laatuun vaikuttavat tekijät ja että se sitoutuu työskentelyssään pyrkimään laadukkaaseen työhön. Tilaajalla on oikeus toteuttaa ohjausta ja valvontaa parhaaksi katsomallaan tavalla.

8. Palveluntuottajan tiedonhallinta

Tiedonhallinnasta säädetään useissa eri laeissa ja asetuksissa, tärkeimpinä ovat mm. EU-tietosuojasetus (679/2016), laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019), tietosuojalaki 1050/2018, laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007) sekä arkistolaki (831/1994).

9. Henkilötietojen käsittelyn ehdot

Tilaaja toimii tässä palvelukuvauksessa henkilötietojen käsittelyä ja tietosuojaa koskevan lainsäädännön tarkoittamana rekisterinpitäjänä, silloin kun se määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot.

Henkilötietojen käsittelyä on kuvattu tarkemmin erillisessä Tietosuojaliitteessä. Palveluntuottaja

informoi lasta/nuorta ja perhettä oman toimintansa osalta asiakastietojen käsittelyä koskevista yleisistä toimintatavoistaan sekä lainmukaisista velvoitteistaan henkilötietojen käsittelyssä.

Palveluntuottaja kirjaa asiakastiedot lapsen/nuoren nimellä ja jokaisen lapsen/nuoren kohdalla tulee tehdä erilliset ja yksilölliset kirjaukset. Asiakas- ja potilastietojen arkaluonteisuus ja salassapitovelvollisuudet huomioiden, palveluntuottajan on tietojen ja teknologioiden käytössä noudatettava erityistä huolellisuutta.

Asiakas- ja potilastietojen käyttö edellyttää asiakassuhdetta tai muuta asiallista yhteyttä tietojen käsittelyyn.

Palveluntuottajan tulee varmistaa asiakaskohtainen kirjaaminen voimassa olevan lainsäädännön, voimassa olevien viranomaisohjeiden ja tilaajan edellyttämällä tavalla. Palveluntuottaja ilmoittaa viipymättä tilaajalle, jos tilaajan antamat ohjeet ovat puutteellisia tai epäselviä. Tilaaja voi muuttaa, täydentää ja päivittää palveluntuottajalle antamiaan henkilötietojen käsittelyä ja tietosuojaa koskevia ohjeita.

Jos ohjeiden muutoksista aiheutuu sopimuksen mukaisiin palveluihin liittyviä muita kuin vähäisiä muutoksia, niiden vaikutuksesta sovitaan erikseen. Palveluntuottajalla tulee olla henkilöstölleen kirjalliset ohjeet asiakastietojen dokumentoinnista, terveydenhuollon asiakasasiakirjojen laadinnasta, säilyttämisestä ja salassapidosta.

Palveluntuottaja kirjaa lain edellyttämät asiakastiedot käyttämällään menetelmällä, jolloin näissä tarjouspyyntöasiakirjoissa esitetyt periaatteita ja toimintaohjeita noudatetaan niiltä osin kuin ne liittyvät asiakasasiakirjojen käsittelyyn, tietoturvaan ja tietosuojaan. Palveluntuottajaa edellytetään käyttämään asiakas- ja potilastietojärjestelmää koskeva arkistointimalli voimassa olevan lain edellyttämällä tavalla.

Toiminnassaan palveluntuottajan tulee olla erityisen huolellinen tietojen luottamuksellisuuteen ja salassapitoon liittyvissä asioissa. Palveluntuottaja vastaa siitä, että sen henkilöstö noudattaa voimassa olevia, laissa säädettyjä salassapito- ja vaitiolovelvollisuudesta sekä tietoturvasta ja tietosuojasta annettuja säännöksiä. Palveluntuottaja sitoutuu perehdyttämään henkilöstönsä tietosuojaan ja -turvaan sekä henkilötietojen käsittelyyn liittyviin asioihin, asianomaiseen lainsäädäntöön sekä kirjaamisohjeisiin. Palveluntuottaja vastaa siitä, että asiakkaiden tietoja pääsevät käsittelemään vain ne henkilöt, joiden työtehtävien kannalta se on tarpeellista. Palveluntuottajan on tarvittaessa myös kyettävä kertomaan tilaajalle ne työntekijät, jotka ovat lapsen/nuoren kanssa työskennelleet ja missä roolissa. Palveluntuottaja ilmoittaa viipymättä tilaajalle tietoonsa tulleesta henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta. Henkilötietojen tietoturvaloukkauksen havaittuaan, palveluntuottaja ryhtyy viipymättä sopimuksessa sovittuihin toimenpiteisiin tietoturvaloukkauksen vaikutusten poistamiseksi tai sen vaikutusten rajoittamiseksi. Mikäli tilaaja joutuu rekisterinpitäjänä korvaamaan kulloinkin voimassa olevan tietosuojalainsäädännön, siihen liittyvien muiden säännösten ja viranomaisohjeistusten tai määräysten vastaisesta toiminnasta aiheutuneita vahinkoja palveluntuottajasta johtuvista syistä, on tilaajalla oikeus periä maksetut korvaukset palveluntuottajalta.

10. Arkistointi

Arkistointivelvoite perustuu mm. arkistolakiin (831/1994). Arkistoinnissa palveluntuottaja noudattaa myös tilaajan arkistonmuodostus- tai tiedonohjaussuunnitelmaa, joilla varmistetaan lakisääteiset arkistointi- ja asiankäsittelyvaatimukset. Asiakassuhteen päätyttyä palvelusta syntyneet sekä manuaaliset että digitaaliset asiakasasiakirjat tulee palveluntuottajan toimittaa tilaajan arkistointi- tai tiedonohjausohjeiden mukaisesti arkistoitavaksi. Palveluntuottaja poistaa asiakkuuden päätyttyä omista järjestelmistään kaikki asiakasta koskevat tallenteet ja asiakirjat.

11. Tilaajan suorittama valvonta

Kunta vastaa ensisijaisesti järjestämiensä palvelujen laillisuudesta, laadusta ja asianmukaisuudesta. Tilaajan valvonta kohdistuu keskeisimmin mm. toiminnan edellyttämään henkilöstöön, palvelujen laatuun ja palveluntuottajan tiedonhallintaan lapsen/nuoren/perheen asioissa.

12. Palveluntuottajan henkilöstö

Perheterapiaa voi antaa henkilö, joka on suorittanut yliopiston tai yliopiston yhdessä muun koulutusorganisaation kanssa järjestämän perheterapeuttikoulutuksen ja jolle Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira on antanut oikeuden käyttää perheterapeutin ammattinimikettä. Ennen 31.12.2011 alkaneen koulutuksen tulee olla Valviran hyväksymä perheterapeuttikoulutus. Terapeutilla on oltava työnohjaus järjestettynä ja työnohjauksen tulee jatkua tarjotun palvelun ajan.

13. Maksusitoumus

Palveluntuottaja hakee kaupungilta kirjallisella hakemuksella kohdassa 5. mainituin tiedoin asiakkaalleen haettavalle palvelulle maksusitoumusta. Hakemuksen käsittelee viranhaltija, jolle terveysjohtaja on tehtävän määrännyt. Palveluntuottamisen voi aloittaa vasta kun palveluntuottaja on saanut kirjallisen päätöksen hakemukseensa. Palveluntuottajat valitaan kilpailutukseen osallistuneista. Mikäli asiakas ei halua palveluntuottajakseen kilpailutuksen voittanutta yritystä, hän saa kilpailutuksessa ensimmäiselle sijalle tulleen palveluntuottajan palvelun hinnaksi sovitun arvoisen palvelusetelin, jolla hän voi hankkia palvelua vaihtoehtoisilta palveluntuottajilta maksaen hinnan erotuksen omakustanteisesti.